

Rácz András

Egy felfüggesztett diplomáciai kapcsolat margójára – ötéves a „Szafarov-ügy”

Idén lesz ötödik éve, hogy Magyarország és Örményország között felfüggesztették a diplomáciai kapcsolatot azt követően, hogy 2012. augusztus 31-én Budapest átadta a „bal-tás gyilkos” néven ismert Ramil Szafarovot Azerbajdzsánnak, ahol nemzeti hősnak kijáró fogadtatásban részesítették, és még aznap szabadlábra helyezték. Még ugyanazon a napon az örmény Nemzeti Biztonsági Tanács rendkívüli ülését követően Szerzs Szargszjan örmény elnök bejelentette a diplomáciai kapcsolatok felfüggesztését Magyarországgal.

Ma már pontosan tudjuk, amit akkor még csak sejteni lehetett: az azeri fél megtévesztette a magyar kormányt azzal, hogy az előzetes igazságügyi minisztériumi kötelezettségvállalást elnöki kegyelemmel felülírva azonnal szabadlábra helyezte Szafarovot. Noha az átadás előkészítése során a magyar államigazgatás több szerve is előre jelezte a lehetséges kockázatokat, az aggodalmakat felülírták a magyar–azeri gazdasági kapcsolatok élénkülésétől remélt előnyök. A történetek negatívan érintették Magyarország viszonyát több fontos eu-roatlanti szövetségesével is.

Mivel a magyar–örmény hivatalos kapcsolatok egyáltalán nem voltak intenzívek a két nép közti sok évszázados kulturális és személyes kötelékek ellenére sem, az örmény vezetésnek nem nagyon volt más választása, ha erős választ akart adni a Szafarov-ügyre, mint a diplomáciai kapcsolatok felfüggesztése, nemigen volt ugyanis más eszköz, amihez nyúlhattak volna. Ugyanakkor az örmény elit és társadalom kezdettől fogva különbséget tett a magyar kormányhoz és a magyarokhoz mint néphez való viszony között. A diplomáciai feszültség ellenére a nem kormányzati kapcsolatok azóta még erősödtek is, jó példa erre többek között a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen nemrégiben megnyílt Armenológiai Tanszék, vagy az, hogy az olcsó repülőjáratokkal Grúziába látogató magyar turisták közül egyre többen keresik fel a szomszédos Örményországot is.

Nem hivatalos csatornákon Jereván 2012 óta többször is jelezte, hogy megfelelő – az örmény politikai rendszer jellegéből adódóan miniszterelnöki vagy köztársasági elnöki – szintű magyar hivatalos bocsánatkérés esetén azonnal kész volna a kapcsolatok helyreállítására. Az idén 63 éves Szargszjan második elnöki ciklusa 2018 tavaszán véget ér. Miután mind Örményországban, mind Magyarországon lezajlanak majd a választások, az ezt követő nyugodtabb politikai klíma kedvező lehet a rendezés szempontjából is, amire örmény oldalon egyértelműen nyitottak. Egy lehetséges budapesti gesztushoz mintául szolgálhatna a magyar protestáns egyházi vezetők által II. Karekin örmény pátriárkának 2012 szeptemberében írott levél, amely úgy fogalmazott, hogy az átadásról szóló döntés jogszerűségét nem vitatva elítéli és sajnálja a következményeket. Szolidaritásáról biztosította az örmény keresztényeket Erdő Péter bíboros is. Most, hogy a magyar külpolitikának fontos elemévé vált az üldözött keresztények megsegítése és a világ keresztényeiért való kiállás, ennek mentén lehetőség nyílhatna az Örményországgal való viszony rendezésének megkísérlésére is.